

Privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Godkännande av beslut om privilegier och immunitet

Riksdagen godkänner det i proposition 2001/02:32 intagna beslutet av företrädarna för regeringarna i Europeiska unionens medlemsstater, församlade i rådet, av den 15 oktober 2001 om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal, dock med den ändringen att artikel 8 första stycket inleds med ”1.”.

2. Ändringar i lagen om immunitet och privilegier

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

3. Översyn av privilegier och immunitet inom EU

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ju1.

Reservation 1 (mp)

Stockholm den 22 november 2001

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Reinfeldt

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Reinfeldt (m), Ingvar Johnsson (s), Märta Johansson (s), Margareta Sandgren (s), Alice Åström (v), Ingemar Vänerlov (kd), Anders G Högmark (m), Ann-Marie Fagerström (s), Maud Ekendahl (m), Helena Zakariasén (s), Morgan Johansson (s), Yvonne Oscarsson (v), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c) och Johan Pehrson (fp).

Utskottets överväganden

Propositionen

Genom Amsterdamfördraget införlivades uppgifter om humanitära insatser och räddningsinsatser, fredsbevarande insatser och insatser med stridskrafter vid krishantering inklusive fredsskapande åtgärder med samarbetet inom EU. Som ett led i att utrusta EU med nödvändiga resurser för att kunna utföra dessa uppgifter antog rådet i juli 2001 en gemensam åtgärd om inrättande av EU:s institut för säkerhetsstudier (2001/554/GUSP) och en gemensam åtgärd om inrättande av EU:s satellitcentrum (2001/555/GUSP).

I de båda gemensamma åtgärderna fastslås att de privilegier och den immunitet som är nödvändiga för fullgörandet av institutets respektive centrumets uppgifter samt för deras direktör och personal skall fastställas i ett avtal mellan medlemsstaterna. Ett sådant beslut antogs den 15 oktober 2001 av företrädarna för medlemsstaternas regeringar församlade i rådet. Beslutet träder i kraft den 1 januari 2002 under förutsättning att samtliga medlemsstater då har underrättat rådets generalsekretariat om att de förfaranden som krävs för genomförandet inom deras nationella rättssystem definitivt eller preliminärt har slutförts.

Den svenska versionen av beslutet finns i *bilaga 3*.

För att beslutets bestämmelser skall bli gällande för svenska myndigheter måste de införlivas med svensk rätt. Regeringens förslag till sådana lagändringar finns i *bilaga 2*. Regeringen har inte ansett att Lagrådet behöver yttra sig över den föreslagna lagändringen då denna enligt regeringens bedömning är av enkel beskaffenhet.

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner beslutet om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal.

Vidare föreslås att riksdagen antar regeringens förslag till ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Motionen

I motion Ju1 (s) begärs att regeringen snarast skall ta initiativ till en bred översyn av systemet med immunitet och privilegier inom EU.

Systemet med immunitet och privilegier har en fast folkrättslig förankring som för Sveriges vidkommande har kommit till uttryck i den i detta ärende aktuella lagen om immunitet och privilegier. Syftet med systemet är att garantera att det finns förutsättningar för diplomatiska beskickningar och internationella organisationer att utföra sitt arbete; värdlandet är förpliktat att inte lägga hinder i vägen.

Utskottet har tidigare diskuterat frågan om den rådande ordningen med privilegier och immunitet som sådan är ändamålsenlig. I samband med godkännandet av Europakonventionen menade utskottet att EU och dess institutioner i väsentliga avseenden har en annan ställning än traditionella internationella organisationer i förhållande till vårt land. Vad gäller EU ansåg utskottet att ett mer inrikes perspektiv bör anläggas, vilket får systemet med privilegier och immunitet att i vissa delar framstå som otidsenligt. Detta kan, enligt vad utskottet då uttryckte, leda till att EU-tjänstemännens privilegier och immunitet tvärtemot sitt syfte riskerar att rubba förtroendet och den folkliga förankringen för EU och dess institutioner (bet. 1997/98:JuU2 s. 13, rskr. 22). Mot denna bakgrund föreslog utskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande ett tillkännagivande om att regeringen bl.a. snarast borde ta lämpliga initiativ i syfte att inom EU söka få till stånd en bred översyn av systemet med immunitet och privilegier inom unionen.

Med anledning av riksdagens tillkännagivande beslutades att som ett projekt inom Utrikesdepartementet göra en kartläggning av gällande bestämmelser om immunitet och privilegier inom EU. Arbetet, som kom att begränsas till första pelaren, har redovisats i departementspromemorian Immunitet och privilegier för tjänstemän och övriga anställda i EG – En inventering (Ds 1998:55).

I promemorian konstateras att det fortsatt föreligger ett behov av immunitet och privilegier. Som skäl anförs att harmoniseringen och tillnärmningen av medlemsstaternas lagstiftningar inte kommer att nå dithän att behov av denna typ av bestämmelser inte längre föreligger. Detta innebär att så länge den nuvarande ordningen består, där gemenskapssamarbetet snarare är av mellanstatlig än federativ karaktär, torde det även fortsättningsvis finnas ett behov av den typ av regleringar som immunitet och privilegier innebär. I promemorian anmärks också att de privilegier och den immunitet som åtnjuts av tjänstemän och andra anställda inom gemenskapen inte avviker från vad som är gängse för tjänstemän i internationella organisationer.

Mot bakgrund av de slutsatser som dragits i promemorian – och till syftet med lagstiftningen, nämligen att garantera organisationerna förutsättningar att kunna utföra sitt arbete – finns det enligt utskottets mening inte anledning för riksdagen att för närvarande vidta några ytterligare åtgärder. Utskottet föreslår att motion Ju1 avslås.

Reservation

1. Översyn av privilegier och immunitet inom EU (punkt 3)

av Kia Andreasson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2001/02:Ju1.

Ställningstagande

Enligt min mening finns det goda förutsättningar för EU-institutioner – liksom för diplomatiska beskickningar och internationella organisationer – att utföra sitt arbete inom medlemsstaterna inom EU. Det finns därför inte någon anledning att upprätthålla systemet med immunitet och privilegier inom EU, ett system som bl.a. tillerkänner enskilda tjänstemän skattebefrielser. Enligt min mening är detta system otidsenligt. Det får därför ankomma på regeringen att snarast ta initiativ i syfte att inom EU söka få till stånd en bred översyn av systemet med immunitet och privilegier inom EU.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2001/02:32 har regeringen (Utrikesdepartementet) föreslagit att riksdagen

1. godkänner beslutet av företrädarna för regeringarna i Europeiska unionens medlemsstater, församlade i rådet, av den 15 oktober 2001 om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal.

2. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Följdmotion

2001/02:Ju1 av Göran Magnusson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast ta initiativ i syfte att inom EU söka få till stånd en bred översyn av systemet med immunitet och privilegier inom EU.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

BILAGA 3

Europeiska rådets beslut

